

Motion till riksdagen 2017/18:576

av **Jan Björklund m.fl. (L)**

Skärpta aktioner mot Ryssland

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta sanktioner mot Ryssland och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att markera mot Rysslands behandling av sin civilbefolkning och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att särskilt markera mot Rysslands behandling av hbtq-personer och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genom EU verka för att Nord Stream 2 stoppas och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om den svenska hållningen gentemot Ukrainas orientering västerut och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör driva att EU tar fram en tydlig vägkarta för ukrainskt EU-medlemskap och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Sverige och det östliga partnerskapet och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att förhindra nyutlåning till Ryssland från vissa multilaterala organisationer och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att EU:s sanktioner mot Ryssland utvidgas till att också omfatta energisektorn och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att stärka civilsamhället i Ryssland och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Om värderingsstriden mellan öst och väst under 1900-talet stod mellan liberalism och socialism, möter liberaler nu konservativa och traditionalistiska nationalisterna i dagens ryska politiska elit. President Vladimir Putins machoideologi visar sig på flera sätt. Det har blivit svårare att rikta kritik mot religion och tradition. I februari 2017 undertecknades en lag som mildrar straffet för våld i hemmet. Att misshandla en familjemedlem har därmed jämställts med böter för felparkering. För hårdare straff än så krävs att offret på grund av misshandeln måste läggas in på sjukhus i minst tre veckor. Detta stärker den traditionalistiska föreställningen att mannen är familjens överhuvud, försörjare och försvarare fastän verkligheten i de flesta fall visar på det motsatta.

Även läget för hbtq-personer har blivit mycket svårt. Den lag som antogs 2013 och som förbjuder sexuell propaganda mot barn försvårar för hbtq-organisationer att verka i landet. I Tjetjenien är situationen särskilt oroande – enligt tidningen Novaja Gazeta riskerar den som är öppen med att den inte är heterosexuell med stor säkerhet att drabbas av våld, mord och trakasserier. Under 2016 rapporterades att hundratals homosexuella män gripits på gatorna i delrepubliken, för att sedan ha förts bort och försvunnit. De specialstyrkor som citeras kallar gripandena för en preventiv utrensning. Regeringen måste pressa Ryssland att förbättra situationen för landets hbtq-personer.

Situationen för icke-statliga frivilligorganisationer som verkar i Ryssland är mycket svår. Därför var det glädjande att riksdagen antog Liberalernas yrkande i motion 2015/16:2266 om att Sverige bör öka stödet till organisationer som arbetar med mänskliga rättigheter i Ryssland. Det är ett mycket viktigt uppdrag. Sedan 2012 registreras alla politiska organisationer som får finansiering från utlandet. Det har drabbat bland annat det nordiska ministerrådet, som mellan 1995 och 2015 var representerat i Ryssland. Det arbete som rådets informationskontor bedrev i Sankt Petersburg avbröts 2015 på grund av det ryska justitieministeriets beslut att registrera kontoret på listan över icke-statliga organisationer som fungerar som utländska agenter. Med all önskvärd tydlighet visar det att den ryska regimens grepp hårdnar om civilsamhället.

Grundläggande rättigheter förvägras medborgarna och mediernas frihet har inskränkts kraftigt till följd av drakoniska lagar, ett korrupt rättssystem, repressalier och hot om dödligt våld. Ryssland rankas som not free i tankesmedjan Freedom Houses mätning för 2017. Den nationalistiska propagandan dominerar helt medielandskapet, medan fri och kritisk journalistik pressas tillbaka. Minst tre internetanvändare dömdes 2016 till fängelsestraff efter att ha publicerat så kallat extremistiskt innehåll om Ukraina på sociala medier. Ryssland har också en illavarslande inverkan på grannländernas mediefrihet. Detta sker samtidigt som yttrandefriheten globalt blir allt mer kringskuren – under 2016 fortsatte den att sjunka. Yttrandefriheten har inte varit så här illa respekterad på tretton år.

Samtidigt pågår en massiv desinformationskampanj på internet i den ryska regeringens regi. Man sprider lögnerna om vad som händer i världen, för att på det sättet förvirra människor både inom och utom landet. Målet är att det ska bli svårare att lita på någonting överhuvudtaget. På sociala medier sprids positiva omdömen om den ryska politiken, medan motståndare trakasseras. Detta underminerar internetns roll som mediekanal och verktyg för rysk yttrandefrihet, men det är också ett säkerhetspolitiskt hot – Säpo uppger att Ryssland bedriver ett psykologiskt krig mot Sverige. I USA utreds

just nu om ryska datahackare manipulerade det amerikanska presidentvalet, som Donald Trump vann trots flera miljoner färre röster än rivalen Hillary Clinton.

FOI beskriver hur Ryssland uppnått en regional militär överlägsenhet i norra Europa. Till detta ska adderas den osäkerhet som genereras av den pågående brexitprocessen och den oförutsägbara amerikanska administrationen.

Ryska stridskrafter uppvisar ett alltmer aggressivt militärt övningsmönster över Östersjön och ökar ständigt sin militära närvaro. Bortom allt rimligt tvivel har vi upplevt en bedömd ubåtskränkning. Sverige, liksom våra nordiska grannländer, har utsatts för upprepade kränkningar i luften och till sjöss. Ryssland genomförde i mars 2013 simulerade kärnvapenanfall mot vårt territorium. Landet har en kärnvapenretorik som andra kärnvapenmakter inte har. Det antyds ofta att man kan komma att använda dem och att andra länder kan bli mål. Det ryska stridsflyget uppvisar ett aggressivt beteende och kommer enligt Forsvarsmakten också allt närmare våra egna enheter, framför allt de svenska signalspaningsflygplanen. Säpo har angivit Ryssland som det största underrättelsehotet mot Sverige.

Både den ryske utrikesministern och den ryska ambassaden i Stockholm har i svenska medier hotat med militära åtgärder om Sverige blir medlem i Nato. Tidigare har Sverige beskyllts för att ligga bakom konflikten i Ukraina. Vår försvarsmakt hånas i ryska medier.

Ukraina behöver Sveriges och EU:s stöd mer än någonsin. Sverige ska vara tydligt med att Ukraina kan bli en fullvärdig EU-medlem, men måste också våga kritisera den omfattande korruption som präglar landet. Det är bara genom att öka takten i de nödvändiga politiska och ekonomiska reformerna som Ukraina kan ta nya steg på vägen till ett EU-närmande. Här kan det östliga partnerskapet spela en viktig roll.

Samtidigt fortsätter Rysslands ockupation av Krimhalvön. Det pågår ett lågintensivt krig i Ukraina, och över en halv miljon ukrainska barn har skadats fysiskt eller psykiskt, uppger Unicef. Enligt FN:s uppgifter har över 10 000 personer dödats som ett resultat av konflikten. Delar av Georgien är sedan 2008 fortfarande ockuperade.

Agerandet i Ukraina och Georgien visar att den ryska synen på geopolitik, statlig suveränitet och internationell diplomati markant skiljer sig från vår. Genom de ryska intrången i grannländerna har man ruckat på den europeiska säkerhetsordningen – gränser har flyttats med våld. Det finns inget som tyder på att Putin tänker nöja sig med Krim, eller ens Ukraina. Hans imperialistiska ambitioner går längre än så. De skäl som Putin angav för inmarschen i Georgien 2008 och Krim 2014 skulle likaväl kunna åberopas mot de baltiska länderna.

Det är bra att EU har skärpt sanktionerna mot Ryssland, men vi anser att de bör utvidgas till att också innefatta fler företag i energisektorn. Energipolitiken är för Ryssland ett mycket användbart maktmedel. Under 2006 avbröts gasleveranser till Ukraina, i ett försök att få landet att avstå från att ingå associeringsavtal med EU. Gasen sinade i ett antal EU-länder. I takt med att den ryska ekonomin blir alltmer pressad är det inte omöjligt att vi får se fler liknande påtryckningar. Bygget av ännu en rysk gasledning i Östersjön, Nord Stream 2, planeras. I Karlshamn förbereds hamnen för att användas i arbetet med den nya gasledningen. Detta är mycket oroande. Bygget strider mot svenska säkerhetspolitiska intressen, såväl som syftena bakom EU:s energiunion. Sverige behöver inte mer rysk närvaro i Östersjön, och Europas beroende av gas ska inte ytterligare öka. Vi säger nej till Nord Stream 2 och uppmanar regeringen att genom EU verka för att projektet stoppas.

Den ryska utvecklingen innebär sammanslaget en svår balansgång. Samtidigt som Sveriges vänskap med det ryska folket behöver vara starkare än någonsin, måste våra företrädare i alla kontakter vara tydliga i sin kritik mot den auktoritära regimen och vår beredskap kraftigt höjas. Men tuff kritik bör kombineras med ökade mellanfolkliga relationer. Vi vill uppmuntra fler kontakter mellan Sverige och Ryssland som bland annat kan stärka det civila samhället. Det är inte det ryska folket Liberalerna har något otalt med. Det är Putins politik.

Jan Björklund (L)

Said Abdu (L)

Maria Arnholm (L)

Bengt Eliasson (L)

Robert Hannah (L)

Fredrik Malm (L)

Birgitta Ohlsson (L)

Mathias Sundin (L)

Maria Weimer (L)

Allan Widman (L)

Tina Ackeoft (L)

Emma Carlsson Löfdahl (L)

Roger Haddad (L)

Nina Lundström (L)

Christer Nylander (L)

Mats Persson (L)

Lars Tysklind (L)

Barbro Westerholm (L)

Christina Örnebjär (L)